Mika Linna
6.11.2025

TALOUSVALIOKUNNALLE tav@eduskunta.fi

HE 145/2025

Finanssiala ry:n lausunto hallituksen esityksestä laeiksi huoltovarmuuden turvaamisesta ja huoltovarmuuskeskuksesta ym.

Talousvaliokunta on 20.10.2025 pyytänyt Finanssiala ry:n (FA) asiantuntijalausuntoa otsikossa mainitusta hallituksen esityksestä. Esitämme lausuntonamme seuraavaa.

1. Hallituksen esityksen tavoitteena on perustaa virastomuotoinen Huoltovarmuuskeskus, joka vastaisi nykyistä paremmin muuttuneen turvallisuus- ja toimintaympäristön vaatimuksiin sekä selkeyttäisi Huoltovarmuuskeskuksen asemaa viranomaisena. Finanssiala ry (FA) pitää tavoitetta sinänsä perusteltuna, mutta korostaa, että muutoksen edellyttämät sääntelymuutokset on rajattava ja toteutettava huolellisesti, jotta ne eivät vaaranna nykyistä huoltovarmuuden yhteistyömallia.

2. Suomalaisen huoltovarmuusjärjestelmän keskeinen vahvuus on viranomaisten, elinkeinoelämän ja järjestöjen välinen tiivis ja pitkäjänteinen yhteistyö. FA arvioi, että yhteistyö on toimivaa, eikä sitä ohjaavien säännösten muuttamiselle ole erityistä tarvetta.

3. Yhteiskunnan kriittiset infrastruktuurit, palvelut ja toimintakyky ovat keskeisimmiltä osin elinkeinoelämän varassa. Yritysten vapaaehtoinen sitoutuminen on huoltovarmuus-järjestelmän toimivuuden ja tulevaisuuden kannalta ratkaisevaa. Se edellyttää, että niitä kuunnellaan ja niiden tarpeet ja prioriteetit otetaan asianmukaisesti huomioon huoltovarmuusorganisaation toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa.

4. Hallituksen esitys näyttäisi siirtävän varautumistyön painopistettä elinkeinoelämän johdolla toimivasta poolityöstä viranomaisvetoiseen toimintamalliin. FA:lle jää epäselväksi, millä tavoin esitetyt hallinnolliset muutokset aidosti tukisivat poolitoiminnassa tai toimikunnissa mukana olevien yritysten omaa jatkuvuudenhallintaa ja varautumistyötä.

5. Huoltovarmuustyön resurssien osalta FA muistuttaa, että normaaliolojen vakavissa häiriöissä ja poikkeusoloissakin huoltovarmuusorganisaation toimintaan osallistuvat henkilöt säilyvät omien taustaorganisaatioidensa työntekijöinä eikä heidän työpanoksensa automaattisesti siirry Huoltovarmuuskeskuksen käyttöön. FA pitääkin ensiarvioisen tärkeänä, ettei elinkeinoelämän ja järjestöjen huoltovarmuustyöhön osoittamia henkilöresursseja käytettäisi puhtaasti viranomaistoimintaa palvelevien hallinnollisiin tehtäviin, vaan ne voitaisiin mahdollisimman täysimääräisesti kohdentaa asianomaisen toimialan varautumistyöhön.

6. Erityisesti toimialoilla, joilla vakaviin häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumisen perustana olevat normaaliolojen jatkuvuus- ja varautumisjärjestelyt perustuvat eurooppalaiseen harmonisoituun sektorilainsäädäntöön, alan toimijoiden ja viranomaisten tiivis vuoropuhelu ja yhteistoiminta on välttämätöntä valmius- ja huoltovarmuuslainsäädännön tavoitteiden saavuttamiseksi. Näillä sektoreilla

pelkästään toimialaohjaavien ministeriöiden omiin tai keskinäisiin pohdintoihin perustuvat linjaukset voivat johtaa ratkaisuihin, jotka vakavan häiriötilanteen tai poikkeusolojen toteutuessa ovat unionin lainsäädännön vastaisina toteuttamiskelvottomia.

7. FA pitääkin tarpeellisena, että lakiesitystä täydennettäisiin niin, että yrityksillä ja elinkeinoelämän järjestöillä olisi paremmat mahdollisuudet vaikuttaa huoltovarmuustoiminnan ja varautumistyön tavoitteisiin ja sisältöön. Konkreettisesti tämä voisi tarkoittaa esimerkiksi sitä. että Huoltovarmuuskeskuksen ohjausryhmään nimetään asiantuntijoiksi useampia elinkeinoelämän edustajia.

8. FA pitää tärkeänä, että huoltovarmuuden turvaamista ja Huoltovarmuuskeskusta koskeva lainsäädäntö sovitetaan yhteen parhaillaan uudistettavana olevan valmiuslainsäädännön kanssa. Hallituksen esityksessä tulisikin määritellä ja kuvata tarkemmin viranomaisille ehdotettujen toimivaltuuksien suhdetta niiden poikkeusolojen aikaisiin toimivaltuuksiin. FA pitää myös tärkeänä, että huoltovarmuuden kannalta keskeiset käsitteet ja termit määriteltäisiin lain tasolla sekä samalla varmistettaisiin niiden yhteensopivuus unionin lainsäädännön kanssa.

9. Huoltovarmuuskeskuksen tehtävien osalta FA kiinnittää huomiota siihen, että kansallinen huoltovarmuustoiminta ja -sääntely on useisiin kriittisen infrastruktuurin häiriönsietokykyä edistäviin EU-säädöksiin nähden rinnakkaista ja täydentävää (mm. DORA-asetus, NIS2- ja CER-direktiivit jne.). FA pitääkin tärkeänä, että kansallinen huoltovarmuuslainsäädäntö kytkettäisiin myös sisällöllisesti näihin säädöksiin. Samalla tulisi kuvata täsmällisesti sisäministeriön, Finanssivalvonnan ja mahdollisten muiden toimivaltaisten viranomaisten tehtävät ja toimivalta suhteessa Huoltovarmuuskeskukseen.

10. Esityksen mukaan lakkojen aiheuttamat liiketoiminnan häiriötilanteet eivät kuuluisi huoltovarmuuslain soveltamisalaan. Ottaen huomioon palvelujen tarjonnan kannalta välittömien palvelu- ja arvoketjujen monimutkaistumisen ja kansainvälistymisen FA pitää muotoilua liian kategorisena ja mm. DORA-asetuksen finanssialan toimijoille asettamien velvoitteiden kannalta epäjohdonmukaisena.

11. Hallituksen esityksen lähtökohtana on, että jokainen ministeriö edelleen vastaa huoltovarmuudesta omalla toimi- ja hallinnonalallaan. Ottaen huomioon huoltovarmuustoiminnan poikkihallinnollinen luonne, jatkovalmistelussa tulee korostaa Huoltovarmuuskeskusta tulosohjaavan ministeriön ja sektorivastuussa olevien ministeriöiden toimivaltuuksien ja vastuiden täsmällistä ja tarkkarajaista määrittelyä.

12. Lain voimaantulon osalta FA pitää ehdottoman tarpeellisena, että lain voimaantulo ajoitettaisiin tilikauden päättymisen yhteyteen. Lain voimaantulo kesken tilikauden pakottaisi Huoltovarmuuskeskuksen poolisopimuskumppanit tekemään ylimääräisen tilinpäätöksen vähintään poolitoiminnan osalta, mikä aiheuttaisi vain täysin turhia taloudellisia ja hallinnollisia lisäkustannuksia.

FINANSSIALA RY
Taina Ahvenjärvi